

Kriget i Ukraina sommaren 2024

Följande tre artiklar handlar om den aktuella militära situationen i Donbas, där ryssarna kunnat registrera vissa framgångar, och intagit vissa mindre områden till priset av svåra personella och materiella förluster. Samtidigt har Ukraina haft framgångar när det gäller Krim (Krym) och Svarta havet.

Artiklarna, som översatts av Björn Erik Rosin, diskuterar denna händelseutveckling och dess orsaker.¹

Volodymyr Zelenskyj: "Svårt på fronten i öster"

Av Thomas d'Istria, i *Le Monde*, 2 augusti 2024

Efter att Ukraina i snart trettio månader utsatts för den fullskaliga ryska invasionen säger landets president Volodymyr Zelenskyj att läget vid fronten "är svårt". Han tar också upp tänkbara lösningar på konflikten i en intervju som han gett till de franska tidningarna *Le Monde*, *Libération*, *L'Équipe* och nyhetsbyrån *Agence France Presse* (AFP) vid ett besök i Rivne i landets nordöstra delar.

Du var inte på plats vid öppningsceremonin av sommar-OS i Paris, varför?

Jag skulle med glädje ha sagt ja till Emmanuel Macrons inbjudan, men vårt land befinner sig i en svår tid. Ryssarna angriper vårt territorium. Att OS äger rum just nu bryr de sig inte om. I månader har de attackerat vår infrastruktur på energiområdet. Förmodligen kan OS bedömas som en politisk händelse, men för mig är det i första hand en stor fest. För alla idrottare, givetvis, och först och främst för Frankrike. Att vårt lag kan delta i olympiska spelen i krigstid är redan en seger. Men för vårt land är det ingen fest.

Internationella olympiska kommittén har gett femton ryska idrottare och arton från Belarus tillstånd att delta under neutral flagg. Är du nöjd med detta beslut?

Emellanåt förvånar vi oss över att Ryssland, trots de sanktioner som införts, tjänar pengar på sina energitillgångar och att en del av deras banker fungerar. Då är det inga sanktioner, utan halvmesyrrer. Därför är det viktigt att hindra dess officiella lag att delta i olympiska spelen och jag vill tacka alla dem som bidragit till det. Men även där handlar det om halvmesyrrer. Visst är det inte så många ryska och belarusiska idrottare, men ingen kan vara naiv. Om vi vill bekämpa tyranniet, totalitarismen, måste vi göra det i mycket konkret form. Halvmesyrrer duger inte. Att vädja till folkliga stämningar duger inte. Men ursäkta mig, ryssarna har dödat 488 ukrainska idrottare och tränare under kriget. Och titta då på denna neutrala fana. Den har blodfläckar på sig. Och den kan de tävla under. För det har de förtjänat.

Ryssarna fortsätter att rycka fram i östra Ukraina. Varför erövrar de mark?

Det finns flera orsaker. Vi har satt in fjorton brigader, det är ingen hemlighet. Brigader vi skulle vilja förse med vapen för att kunna försvara vårt territorium och se till att de får avlösning, ge soldaterna möjlighet till vila och bli avlösta. Men om bara tre brigader av fjorton är fullt utrustade går det då att stoppa ryssarna? Vi är mycket tacksamma för den hjälp

¹ Tillägg 9/9: Här bör det påpekas, att de senaste händelserna, när stora ukrainska styrkor har gått in i Ryssland och erövrat stora områden, har radikalt förändrat situationen och ifrågasätter den ganska pessimistiska syn på utvecklingen som de här publicerade artiklarna (skrivna 2-5 augusti) ger uttryck för. Hur detta kommer att sluta är dock omöjligt att veta. Så vi får återkomma om detta.

som utlovats, för alla miljarder. Men hur ska det gå att få till någon rotation vid fronten om brigaderna saknar vapen?

Den andra orsaken, och det är något vi måste inse, är att ryssarna är rädda för att retirera. Gör de det blir de dödade. Det är den fullständiga sanningen. Vi skulle aldrig kunna tillåta oss något liknande, aldrig. Den logik som handlar om att strida för människoliv utan att slå vakt om det gäller inte för oss. Ryssarna däremot bryr sig inte om detta. Putin struntar i det, han räknar inte [de döda].

Den tredje orsaken är att vi inte kan använda vapnen [som Väst levererat] på det sätt som skulle behövas. Att inte kunna använda alla våra vapen för att hejda fienden är en tung utmaning. Vad skulle ni göra i vårt ställe? Jag kan ta ett enkelt exempel. Staden Charkiv angrips med missiler avlossade från Belgorod. Även om vi har Patriot eller andra system [av luftförsvaret] ger de inget totalt skydd. Visst är Kyiv skyddat och ändå når de [missilerna] sina mål.

Den ryska armén sätter in stora resurser för att erövra hela Donetskregionen i östra Ukraina ...

Det är tungt på hela fronten i öster. När ryssarna inte klarade av att inta Charkiv – och vi vet att de inte kommer att klara det – har de ändrat huvudinriktning. Nu fokuserar de sina insatser på östfronten i sin helhet, på Slovjansk men också staden Pokrovsk. De vill också ta Kostjantynivka, Toretsk, och hoppas kunna ta Slovjansk, men för stunden är det bara planer. Vi behöver ytterligare resurser för luftförsvaret, för att hindra deras flyg från att nå vårt territorium. Luftstrid är svårt, så är det bara. Och deras flotta är mycket större än vår.

Anser du att den nya mobiliseringslagen räcker för att stabilisera läget?

Minimiåldern har sänkts. Militärledningen anser att rytmen i mobiliseringen förbättrats. Det saknas folk på slagfältet, för [avlösningen] håller fortfarande på att utbildas. Vi är inte som ryssarna. Där får en del soldater bara en veckas utbildning innan de skickas till fronten. Hos oss måste grabbarna utbildas minst två månader.

Att överträffa ryssarna i antal är en svår utmaning. Vi måste ge prov på intelligens och göra allt för att skydda våra soldaters liv. Sedan tre eller fyra veckor förlorar ryssarna tusen man om dagen, tusen döda och så alla sårade. De är galna. Putin är från vettet. Hur kan man låta döda tusen av sitt manskap varje dag? Därför får man inte fastna vid frågan om kvantitet. På ett års krig har de offrat 300 000. Över 500 000 av deras soldater är döda eller sårade.

Du har själv en tonårig son. Vad skulle du säga till en ung ukrainare som är rädd för att bli mobiliserad, för att hamna i strid?

Vi har en plikt. Vi måste försvara vårt land. Putins mål är att krossa oss allihop. Vi befinner oss i en avgörande stund i vår historia. Det säger jag inte med patos, det säger jag varken för böcker eller för historien, jag säger det för att vi ska kunna överleva. Ukraina kämpar för att överleva. Om alla tänkte som vi är jag säker på att vi redan skulle ha stoppat dem.

Hela det ryska systemet är grundat på energitillgångarna, absolut allt. Det skulle inte överleva utan. Putin är rädd för sitt folk och det har han sagt vid flera tillfällen. Det är därför vi måste se till att folk förstår vad kriget handlar om. Ryssarna måste hållas isolerade från omvärlden. De måste lära sig att deras ekonomi faller ihop, att deras resurser inte växer. De kommer att äta allt de har kvar i Ryssland och sedan kommer de att äta varandra.

Hur förbereder ni er på att Donald Trump kanske snart är tillbaka i Vita huset?

Vi kan inte påverka val, givetvis inte. Idag utgör USA en utmaning. Det finns risker som inte går att förutse. Om Kamala Harris vinner, visst då blir det företrädare för det demokratiska

partiet, men det är ändå inte Joe Biden. Om det är Donald Trump, ja, mitt team har talat med hans och jag har själv diskuterat med honom. Men än en gång, idag går det inte att säga hur vår dialog kommer att se ut sen. Han var fullt resonabel tidigare, men vi vet inget om hur det komma att se ut efter valet [den 5 november]. Jag tror ändå att vi kommer att få behålla en majoritet i kongressen när det gäller stödet till Ukraina.

Vad väntar du dig av Kina?

Om Kina ville skulle man kunna tvinga Ryssland att stoppa detta krig. Jag vill inte att de ska hålla på med medling. Jag vill att de utövar påtryckningar på Ryssland för att få slut på kriget. Precis som USA gör. Precis som EU gör. Och ju mer inflytande ett land har desto mer måste man trycka på Ryssland. I tider av krig när vi har en angripare duger det inte med att inta positionen av medlare.

Har förutsättningarna för att inleda förhandlingar med Ryssland ändrats, eller är de fortfarande de samma från ukrainsk sida? Dvs att ryssarna först drar tillbaka alla trupper från de gränser som gällde 1991, inklusive Donbas och Krim ...

Jag – och en majoritet av länder – anser att representanter för Ryssland bör vara på plats vid det andra toppmötet för fred i november, annars är inga resultat tänkbara. Jag vill inte att de förhindrar att en gemensam plan antas. Om alla vill att de ska sitta ner vid bordet [för förhandlingar] då kan vi inte vara emot.

En rättvis fred för Ukraina måste göra det möjligt för oss att återfå vår territoriella integritet, men det innebär inte att vapen är enda metoden. Det är önskvärt för hela världen att gränserna är en förutsättning för att stoppa Putin. Idag är vi vid fronten eftersom Ryssland vill kriga. Och senare kan vi lösa de frågorna på diplomatisk väg, om Ryssland vill.

Är tanken på att uppge territorium något du funderat över?

Ni måste förstå att hela frågan om Ukrainas territoriella integritet inte är något som en viss president, eller all världens presidenter, kan lösa, som en enda individ kan lösa, utan att tillfråga Ukrainas folk. Det är omöjligt. Det strider mot Ukrainas konstitution. Och därför är den frågan något som bara angår oss.

Nyligen sade någon: ”Och om Ukraina gav lite territorium i utbyte mot något, garantier för säkerhet, kanske medlemskapet i Nato, i EU, osv?” Det kan finnas många sådana uttalanden, men ni måste förstå att ingen officiellt kommit med några sådana förslag till Ukraina. Och Ukraina kommer aldrig att avstå från sina territorier. De styrande har officiellt inte rätt att ge upp territorier. Där behövs att Ukrainas folk går med på det.

Jag ska säga er fullständigt uppriktigt, det är inte det bästa alternativet, för vi har att göra med Putin och för honom skulle det förstås vara en seger om han får en del av vårt territorium. Men även senare, om konflikten skulle frysas ned, kan han komma tillbaka med nya krav. Därför är den frågan mycket, mycket svår.

Tror du att du kommer att få tillstånd att slå till mot militära mål med amerikanska och europeiska långdistansrobotar?

Det vill vi av hela vårt hjärta. Vi gör allt för det. Dessvärre drar sig för tillfället våra partners för det. Men de måste förstå vad vi går igenom och vad vi slåss för. Och om de inte hittar sättet att hjälpa oss på då får vi klara oss själva och hitta andra lösningar för att skydda befolkningen.

Den ryska armén knaprar åt sig i östra Ukraina – Zelenskyj utesluter inte territoriella eftergifter

Av Justine Brabant i *Mediapart*, 2 augusti 2024

Ryssland utnyttjar Ukrainas problem med mobilisering och rycker långsamt men obevekligt fram i Donbas. För första gången har Ukrainas president tagit upp frågan om en folkomröstning för att säga ja eller nej till att ge Moskva territorium.

I sina konversationer på Telegram eller WhatsApp går ukrainsk militär vanligen rakt på sak: om de är överens eller vill markera att de mår bra nöjer de sig med en emoji "+". Deras anhöriga skämtar ofta, lätt förtvivilade, över denna vana som abrupt avslutar många kontakter.

Om man numera frågar soldaterna vid fronten hur det går svarar de lika orakelmässigt: "+-". Med andra ord: inte så bra. För även om den offensiv den ryska armén inledde i början av maj inte på något allvarligt vis hotar Ukrainas näst största stad Charkiv har den tvingat ukrainarna att dra tillbaka en del av sina enheter från Donbas, där den ryska armén avancerar långsamt men kontinuerligt. Kyivs styrkor håller och skyddar det viktigaste, men ingen kan säga hur länge än.

Är det denna oroväckande militära situation som fått Volodymyr Zelenskyj att börja lufta svåra politiska beslut? Sedan mitten av juli har han gjort flera uttalanden som varit omöjliga för bara några månader sedan.

”Jag anser att det inte går att befria hela vårt territorium med våld och med vapen, för priset blir för högt både vad gäller tid och människoliv. Därför tror jag att vi kan återta våra territorier på diplomatisk väg”, sade han således vid en intervju med flera franska journalister publicerad den 31 juli. Han upprepade också, precis som han gjorde för en dryg vecka sedan, sin önskan att se företrädare för Moskva vid toppmötet för fred i november.

En hållning som på ett spektakulärt sätt bryter med den beslutsamhet Volodymyr Zelenskyj gett prov på tidigare. Då hette det att den ryska arméns reträtt från alla ockuperade ukrainska landområden var en förutsättning för varje tanke på förhandlingar med Moskva.

Försöksballong

Ukrainas president går nu längre än så. På frågan om Ukraina på sikt kan tänka sig att uppge en del av sitt territorium till Ryssland, en hypotes som aldrig varit på tapeten tidigare, svarade Volodymyr Zelenskyj: ”Ukraina kommer aldrig att avstå från sina territorier för det skulle strida mot konstitutionen” ... för att sedan säga att det ändå kan bli tänkbart om ukrainarna säger ja *via* en folkomröstning.

”Det är inte det bästa alternativet”, tillade presidenten, ”för [Ukraina] har att göra med Putin och för honom skulle det vara en seger om han får en del av [vårt] territorium.” Likafullt: tanken är ute.

”Det här liknar en försöksballong, både gentemot Ryssland och den egna befolkningen”, säger Léo Péria-Peigné, forskare vid Centret för säkerhetsstudier vid franska utrikespolitiska institutet (Ifri). ”Han vill se den politiska reaktionen: kommer han att få ta tillbaka det han sagt eller inte?”

För stunden verkar försöksballongen hålla sig uppe utan problem. Zelenskyjs utspel har inte lett till någon uppståndelse: den 1 augusti hamnade de ukrainska tidningarnas artiklar i ämnet helt i skuggan av den historiska fångutväxlingen med Ryssland och silvermedaljen för den ukrainske skytten Serhiy Kulish vid OS i Paris.

Varför så lite uppmärksamhet kring ett ändå så känsligt ämne? Framst antagligen för att ukrainarna tycker att det inte är något som omedelbart berör dem att säga sig vara redo till

förhandlingar: Moskva har ju flera gånger de senaste veckorna upprepat att man inte är intresserad av något deltagande vid fredstoppmötet i november.

Men också för att frågan om territoriella eftergifter är ytterst känslig och då är det rätt slugt att närma sig den via frågan om folkomröstning. Den ger Ukrainas president prägeln av en ledare som lyssnar på sina medborgare, oppositionen får svårt att säga emot: tanken på en folkomröstning formulerades ju nyligen också av en av Zelenskyjs främsta motståndare, Kyivs borgmästare Vitali Klitschko.

”De närmaste månaderna blir mycket besvärliga för Volodymyr Zelenskyj. Ska han fortsätta ett krig med fler döda och mer förstörelse eller tänka sig en kompromiss med Putins om territorierna? [...] Zelenskyj kommer förmodligen att utlysa en folkomröstning, jag tror inte att han på egen hand kan fatta så smärtsamma och viktiga beslut utan att tillfråga folket”, sade Klitschko den 21 juli.

Och till sist för att den ukrainske presidenten bemödat sig om att uttrycka denna idé genom att påminna om det höga priset i människoliv kriget kräver – en form av erkännande och omtanke som soldaterna behöver. Sedan några veckor hopar sig ju också de dåliga nyheterna från fronten med viktiga ryska genombrott i oblasten Donetsk, framför allt kring staden Toretsk. Enligt den mycket ansedde och läste ukrainske militäre kommentatorn Yuriy Butusov skulle läget kunna beskrivas som ”kritiskt”.

Kampen om kvantitet förlorad

Om den ryska armén avancerar beror det till stor del på att Ukraina förlorat kampen om kvantitet. ”Idag väger den numerära styrkan kraftigt över till Rysslands fördel”, säger Stéphane Audrand, reservofficer och konsult i internationell riskbedömning. ”Det var ett av deras stora problem. Under hela 2022 var ryssarna underlägsna i det avseendet. De tvingades hitta nödlösningar som att skaffa manskap i fångelserna ... Men idag har de tillräckligt med infanterister.”

För den fortsatta rekryteringen lockar de ryska myndigheterna med häpnadsväckande löner för dem som ansluter sig frivilligt: en minimilön på 210 000 rubel (2 260 euro) knutet till bonus som kan uppgå ända till två miljoner rubel (20 400 euro) – det är något som lockar och dessutom är lönerna också höga i vapenindustrin.

Ukrainarna däremot har det slitsamt att fylla leden. I april antogs en ny lag för att öka mobiliseringen. Den ålder då ukrainarna kan kallas in under fanorna sänktes från 27 till 25 år. Men effekterna dröjer. ”Mobiliseringen pågår. Folk utbildas: i motsats till ryssarna kastas de inte ut vid fronten”, säger Léo Péria-Peigné vid Ifri. ”Men det råder ändå ett allt mer skriande behov av mänskliga resurser, i synnerhet som ukrainarna satt in sina reserver runt Charkiv” vilket lämnat stora delar av fronten i sydost sämre skyddad.

De ukrainska soldaternas medelålder, som redan tidigare var hög, har nu ökat till 45 år i vissa infanterienheter. I brist på nya rekryter som kan avlösa får de ukrainska brigaderna bli kvar månad efter månad vid fronten, de blir utmattade och har svårt att återgå till civil tillvaro.

Förutom problemet med manskap finns problem på befälssidan. Flera ryska framryckningar nyligen i Donbas, exempelvis i staden Toretsk, har förvånat bedömare. Efter att ha förhört soldater och officerare blir svaret ”brist på samordning och dåliga beslut från officerarna”.

Problemen med officerarna är kopplade till den ukrainska arméns historia – som när Ryssland inledde sin invasion i februari 2022 hade inlett men inte fullbordat övergången från en armé av sovjetisk typ till en armé av västlig karaktär – och till krigets följder: många högre officerare har stupat medan andra satts att leda brigader innan de är fullt utbildade.

Det har också de senaste månaderna visat sig i form av dåliga befästningar och i oorganiserade rotationer och reträtter av ukrainska enheter. Den 24 juli fick de ukrainska styrkor som blivit omringade i Prohres själva fatta beslutet om reträtt, det skulle aldrig ha kommit från deras chefer.

Ångvält

Fronten har ändå inte upplevt något tvärt sammanbrott. ”För ögonblicket är ryssarnas avancemang snarast metodiskt och rätt nedslående eftersom det verkar obevekligt. Det är en ångvält som rullar fram steg för steg”, säger Stéphane Audrand.

Denna långsamhet beror på tillvägagångssättet. De ryska trupperna avancerar bokstavligt i samma takt som infanteristerna går. De stora rörelserna med stridsvagnar från krigets början gäller inte längre – delvis för att de skjutits sönder och att de sovjetiska lagren tenderar att vara uttömda, delvis för att de inte längre anses vara särskilt effektiva.

Under en himmel fullmatad med drönare blir stora förflyttningar av trupp och fordon snabbt uppspårade och bombade (slagfältet har blivit ”genomskinligt”, som det heter på militär jargong) och marken i Donbas är idag så fylld av minor och ammunition som inte exploderat att varje mer omfattande förflyttning av fordon har goda utsikter att stoppas för gott.

”Nyligen såg vi söder om Donetsk en återgång till mekaniserade pansarfordon med ett tiotal stridsvagnar och lätta pansarfordon. Men det fungerar inte. Vad som fungerar är vågor av människor och infiltration”, säger Léo Péria-Peign´. Och mycket riktigt, i stället för stridsvagnar skickar ryssarna oupphörliga vågor av soldater, understödda av artilleri och flyg, som hamrar på – för Moskva har fortfarande mer ammunition än Kyiv. Ett tillvägagångssätt ”som fungerar och är effektivt om än inte briljant”, säger Stéphane Audrand.

Ukrainas armé har ändå vissa skäl att hitta ljuspunkter. Internationellt verkar Donald Trump och hans medkandidat J D Vance, som ”skiter i Ukraina”, och som Moskva antagligen gärna skulle se på plats i Vita huset, ligga sämre till inför presidentvalet i USA sedan Kamala Harris tagit över som demokraternas kandidat.

Och på hemmaplan noterar Ukrainas armé ändå framgångar, även om läget vid fronten är svårt, tack vare sina attacker på djupet: man har nästan helt tvingat den ryska flottan att lämna Krim, ändå en strategisk halvö för Moskva. Och det är fortfarande lång väg, mycket lång, till någon folkomröstning som skulle utmytna i att ukrainarna avstår från en del av sitt territorium.

Ukraina: det ovissa med ett utnötningskrig

Av **Chloé Hoorman, Elise Vincent** i *Le Monde*, 5 augusti 2024

I över ett år har Ukraina väntat på dem. Söndagen den 4 augusti kunde landets president Volodymyr Zelenskyj bekräfta att de första F-16, de USA-tillverkade jaktplan som flera allierade utlovat sedan sommaren 2023, var på plats på ukrainsk mark. Han sade inget om antalet, men uppgav det vara ”otillräckligt” och tillade att Kyiv väntade på ”ytterligare” leveranser.

Men trots den symboliska betydelsen anser många experter idag det vara högst osäkert om dessa F-16 förmår förändra något i det långa utnötningskrig ryssar och ukrainare är inbegripna i, där även andra parametrar är av betydelse.

Om F-16-planen till exempel kan ge Kyiv möjlighet att slå mot de ryska marktrupperna längre bakom den 900 kilometer långa fronten finns inga garantier för att de snabbt kommer att

kunna neutralisera det ryska flyg som i månader öst förödande glidbomber över Ukraina. De allierade har utlovat leverans av 90 jaktplan men då handlar det om en period på flera år. USA har också lovat att utrustas dessa F-16 med ”en tillräckligt avgörande mängd” vapen, men det ankommer också på de allierade att komma överens om att sedan köpa den ammunitionen av amerikanerna.

”Vi är inte ute ur den militärt taktiska återvändsgränden”

”[F-16-planen] är ett viktigt bidrag, men kommer inte att förändra kriget som sådant, sade Norges utrikesminister Espen Barth Eide den 30 juli till *Wall Street Journal*. ”Vi är inte ute ur den militärt taktiska återvändsgränden” sade också den 9 juli Elie Tenenbaum, chef för avdelningen för säkerhetsstudier vid franska utrikespolitiska institutet (IFRI) på podcasten ”Le Collimateur” efter ett studiebesök i Kyiv.

Lite drygt ett år efter misslyckandet för den ukrainska motoffensiv, som inleddes sommaren 2023 i syfte att återta de territorier Moskva annekterat i februari 2022, är sanningen att styrkeförhållandet mellan ryssar och ukrainare alltmer höljs i en tät dimma.

”Vi saknar exakta siffror. De båda parterna har kommunikationsstrategier. Det går inte att tro på vare sig den ena eller andra sidan”, säger Joris Van Bladel, specialist på ryska militära frågor och senior medlem av *Institut Egmont*, kungliga utrikespolitiska institutet i Belgien. ”För några månader sedan var jag mycket pessimistisk för ukrainarnas del. Men mycket hänger också på resultatet av valet i USA. En sak är säker, vi har hamnat i ett utnöttningskrig där kunskaperna om motståndaren spelar mindre roll än fysisk styrka och den som kommer att vinna är den som orkar hålla ut längst.”

”Allt svårare insats”

I detta uthållighetskrig är siffrorna över den materiella förstörelsen av vikt. Enligt sajten *Oryx*, som för statistik över förlusterna på varje sida och betraktas som den mest trovärdiga källan på området, hade ryssarna den 10 juni förlorat mellan 1,5 och fem gånger mer stridsvagnar, pansarfordon eller artillerisystem än ukrainarna. Dvs över 3 100 stridsvagnar, 1 383 pansarfordon, 379 pjäser raketartilleri jämfört med 841 stridsvagnar, 381 pansarfordon och 72 pjäser raketartilleri på den ukrainska sidan.

I denna strid om ”uthållighet” har försvarssidan en fördel – dvs ukrainarna – men Kyivs styrkor har ändå de senaste månaderna förlorat det lilla territorium man lyckades återta av ryssarna under motoffensiven i fjol, dvs cirka 500 kvadratkilometer. Sedan i april har Moskva ökat trycket mot olika delar av fronten och erövrat cirka 750 kvadratkilometer, enligt *Washington Posts* beräkningar i en artikel den 17 maj. Ett tryck som fortsatte att vara kännbart i juli, i synnerhet runt Donetsk och Charkiv.

Risken för att fronten skulle rasa samman verkar begränsad, enligt experterna. Bl a på grund av den tredubbla linje av fortifikationer som Kyiv började bygga i efterföljd till vad ryssarna för sin del byggde från slutet av 2022. Men ukrainarna ”vet att deras styrkor minskar och att insatsen blir allt svårare [...]. Tärningen faller inte till deras fördel”, sade, likaledes på podcasten ”Collimateur”, den 16 juli Vincent Turret, doktorand vid Québec-universitetet i Montreal och forskare knuten till *Fondation pour la recherche stratégique* [Stiftelsen för strategisk forskning].

Antalet döda höljt i dunkel

En av de bäst bevarade hemligheterna, ända sedan kriget började, är fortfarande antalet döda och sårade. Vid sin första intervju med utländsk press, den 24 juli med brittiska *The Guardian*, vägrade Ukrainas överbefälhavare general Oleksandr Syrskyj åter att svara på den

frågan, och lutade sig bara mot den siffra som president Zelenskyj angav i februari: 31 000 döda.

På den ryska sidan är dunklet än större för Moskva har bara officiellt angett 5 837 stupade. Men den 5 juli kunde oppositionella ryska medier, efter att ha arbetat med registret över ryska bouppteckningar, publicera en siffra på minst 120 000 döda. ”Det avgörande är inte antalet döda eller sårade, det viktiga är effekterna på samhället” säger Joris Van Bladel från *Institut Egmont* i Belgien. Och enligt Elie Tenenbaum vid franska utrikespolitiska institutet ”kommer kriget inte att avgöras vid frontlinjen”.

Efter att länge ha dolt problemen antog ukrainarna i mars en ytterst impopulär lag där mobiliseringsåldern sänktes från 27 till 25 år. Tillsammans med den texten var de styrande i Ukraina också tvungna att för egen del använda samma metod som ryssarna använt sig av sedan sommaren 2022 och som man hittills inte velat veta av: att rekrytera i fängelserna mot strafflindring. Den nya ukrainska mobiliseringen är tänkt att, enligt officiella målsättningar, bidra med mellan ”15 000 och 20 000” nya stridande för en armé som hittills sagts uppgå till cirka 300 000 man mot 400 000 på den ryska sidan.

Desertörer

Men Kyiv har drabbats av nästan lika många desertörer. Enligt siffror den 15 juli av den moldaviska delen inom Radio Free Europe/Radio Liberty, finansierad av USA-kongressen, har över 23 000 ukrainare illegalt tagit sig in i Moldavien sedan februari 2022, varav 7 700 bara sedan januari. Rumänien har konstaterat samma företeelse. I februari uppgav den rumänska gränspoliserna att cirka 9 000 ukrainare i åldrarna 27 till 60 år försökt ta sig över gränsen sedan början av kriget. Många har drunknat i försöken att simma över gränsvatten Tisza.

Ryssarna är inte förskonade från den sortens problem. Men för att förbereda sig har de ryska myndigheterna efterhand valt en annan lösning: kraftiga löneökningar för nyrekryteringar med risk för att sätta landets finanser under press. Den 31 juli undertecknade president Vladimir Putin ett nytt dekret om fördubbling av löner och bonus för frivilliga.

Den 23 juli hade Moskvans borgmästare redan utlovat en bonus på motsvarande 22 000 dollar och 5 000 dollar i månadslön för alla som var redo att skriva på för minst ett år. Den 16 juli hade chefen för Jaroslavregionen, nordost om Moskva, utlovat en bonus på motsvarande 1 150 dollar för alla som kunde övertyga en vän om att låta enrullera sig militärt. Ytterst tilltalande siffror med tanke på medelinkomsten i Ryssland.

En ingående analys av forskaren Dara Massicot för RAND Corporation (en tankesmedja nära försvarskretsarna), publicerad den 16 juli, ifrågasätter på allvar hållbarheten i detta system. Sedan september 2022 får ingen officer, soldat på kontrakt eller medlem av mobiliserad personal bryta sitt kontrakt annat än om denne förklarats krigsduglig, ha uppnått övre åldersgräns eller ha dömts till fängelse. Och konsekvenserna av detta ”tvång”, ”de tunga förlusterna” och ”offensiver som mattas av” kan ”överträffa fördelarna”, säger Massicot, vars studie presenterades vid Natos toppmöte i Washington i början av juli.

Västs engagemang

En annan obekant faktor i konflikten förblir också Västs engagemang på Ukrainas sida. Sedan krigets början har USA och EU levererat utrustning, ammunition och råd, men ofta för sent i förhållande till behoven och otillräckligt för att göra någon verklig skillnad. De amerikanska luftförsvarssystemen av typ Patriot eller fransk-italienska SAMP/T som Kyiv fått går att räkna på ena handens fingrar. Hösten 2023 levererade amerikanerna 31 Abrams stridsvagnar men i

slutet av april hade ryssarna redan skjutit sönder fem av dem och tvingat ukrainarna att avlägsna dem från fronten i brist på möjligheter att skydda dem effektivt.

De senast månaderna har det aldrig handlat om någon verklig ”game changer”, medger flera militära källor privat. ”Om bara tre brigader av fjorton är fullt utrustade, går det då att hejda ryssarna? Vi är mycket tacksamma för den hjälp som röstats igenom [av Ukrainas allierade], för alla dessa miljarder. Men hur få till stånd någon rotation om brigaderna står tomhänta?”, undrade således Volodymyr Zelenskyj tämligen osminkat i en intervju med flera franska medier nyligen.

Västs restriktioner för att låta sina vapen användas på långt avstånd utgör också en broms för ukrainarna. Officiellt har Kyiv bara rätt att använda vapnen ”i defensivt syfte”, men inte för att slå mot ryskt territorium, eller i vissa fall under strikt kontroll. Ryssland har sedan länge varit ”ett skyddat område” för varje form av replik, enligt en not för *Institute for the Study of War* (ISW), publicerad den 9 juni. I slutet av maj gjorde Washington visserligen en del lättnader av sin politik, men då bara för en begränsad perimeter, för att skydda Charkiv, Ukrainas näst största stad, belägen lite mer än tjugo kilometer från den ryska gränsen och som befann sig under eldgivning i en stor rysk offensiv.

Denna förändring av doktrinen – som även Frankrike anslutit sig till – har ändå bara reducerat den ryska skyddszonen med 16 procent, enligt ISW:s beräkningar. Huvuddelen av de anläggningar ryssarna opererar från ligger utom räckvidd. Det gäller bl a de flygbaser från vilka de flyg lyfter som öser de glidbomber över Ukraina som är praktiskt eget omöjliga att genskjuta, enligt militära experter. I början av juli lät Storbritanniens nye premiärminister Keir Starmer visserligen förstå att han var redo att mjuka upp sin hållning beträffande användningen av Storm Shadow, de brittiska långdistansmissilerna, men hans omgivning har därefter korrigerat det han sade och Londons inställning förblir oklar.

Kärnvapnen ”grundproblemet”

Trots begränsningar håller sig Ryssland långt ifrån skadeslöst. För att komma runt den påtvingade återhållsamheten och slå mot Ryssland till varje pris använder sig ukrainarna alltmer av alla sorters drönare, tillverkade på egen hand i de flesta fall. Efter att ha trakasserats i månader beslutade den ryska flottan i början av juli att mer eller mindre överge Krimhalvön, som annekterades 2014. Flera andra ryska gränsregioner har också varit måltavlor de senaste månaderna. Till den grad att Moskva den 23 juli beslutade att fjorton samhällen måste evakueras. Över 200 civila har dödats i regionen Belgorod sedan krigets början, enligt vad guvernören för norra militärområdet, Vjatjeslav Gladkov, uppgav för nyhetsbyrån Tass den 16 juni.

För att stå emot har Moskva valt att helt styra över ekonomin mot försvarsapparaten. En satsning på bekostnad av andra investeringar, men som pågått sedan de första månaderna av kriget och idag ger Ryssland möjlighet att tillverka fler missiler och stridsvagnar än som var fallet före februari 2022. Med den takten kommer EU inte att hinna ifatt före 2025 eller 2026, exempelvis vad gäller tillverkning av granater, om man får tro EU-kommissionen som har som mål att överskrida två miljoner granater per år i det läget. Och Ryssland kan vara i stånd att hålla igång sin produktion ytterligare minst tre-fem år, enligt en rad forskare.

”Grundproblemet för Väst är att Ryssland ju är en kärnvapenmakt och därmed blir frågan om eskalering en ytterst känslig balansgång”, säger Joris Van Bladel. ”Ett försvagat Ryssland är lika farligt som ett Ryssland som blivit för starkt. Samma för ukrainarna. Vi kan bara hjälpa dem till en viss gräns, och det är nästan vårt dilemma, vi arbetar med ett strategiskt dilemma som är permanent.”

Lästips

Paul Le Blanc: [Ukrainas kamp för frihet: för socialister är det en fråga om solidaritet och självbestämmande](#) (maj 2024)